

A nábrádi református templom napjainkban

Bornemisza Géza: Falusi utca (*Falu látképe*), 1911, magántulajdon

150.

BORNEMISZA GÉZA (1884-1966)

Kölcsey Ákos Nábrádon, 1909

Olaj, vászon, 95x109 cm

Jelzés nélkül

Kezdő ár: 6 500 000 Ft / 20 635 EUR

Becsérték: 12 000 000 – 16 000 000 Ft

Estimated value: 20 635 – 50 794 EUR

REPRODUKÁLVA:

- Modern magyar festészet 1892-1919.
Kieselbach Galéria, Budapest, 2003., 617. kép
- Pápai Emese: Bornemisza Géza festőművész fauve-os korszaka.
Művészettörténeti Értesítő, 2002/3-4. 313. oldal, 4. kép

„Én meglehetősen összeszedtem magamat. Talán ha otthon kipihenem magamat elnézek Bányára. Nagyon kérek, írj oda (Nábrád) nekem egy hosszú levelet és írd meg azt is, hogy dolgozol és visszatért a kedved! Mikola nem kapta meg a jelzett hosszú leveledet, vele együtt én is nagyon sajnálom. – Utóbbi időben Henri Matisse iskolájában jártam, haladtam, kedvem is meglehetősen van. Még egy telet sem töltöttem ilyen hasznosan, azt hiszem egy-kettőre behozom, amit mulasztanom kellett...” Bornemisza Géza levele Réti Istvánhoz, Párizs, 1908. március 19.

A levélből Bornemisza Géza életének legfontosabb állomásai derülnek ki. Nagybánya, ahol a szabadiskolában elsők között kezd ismerkedni a rajzolás és a festés alapjaival. Erről tudósít a Nagybánya c. lap 1903. május 7-i száma –itt tévesen szatmári lakosként,- míg a június 18-i számában már helyesen nábrádi lakosként említve. Párizs, ahol többek között a Matisse Akadémiának, Perlrótt Csaba Vilmoossal egyik alapítója. Nábrád, ahol született és élt ebben az időszakban. Az elemzett képünk is itt született, minden valószínűség szerint Párizsból való hazatérése után, 1909-ben.

150

Bornemisza Géza: Falusi tájkép, 1911-1912, magántulajdon

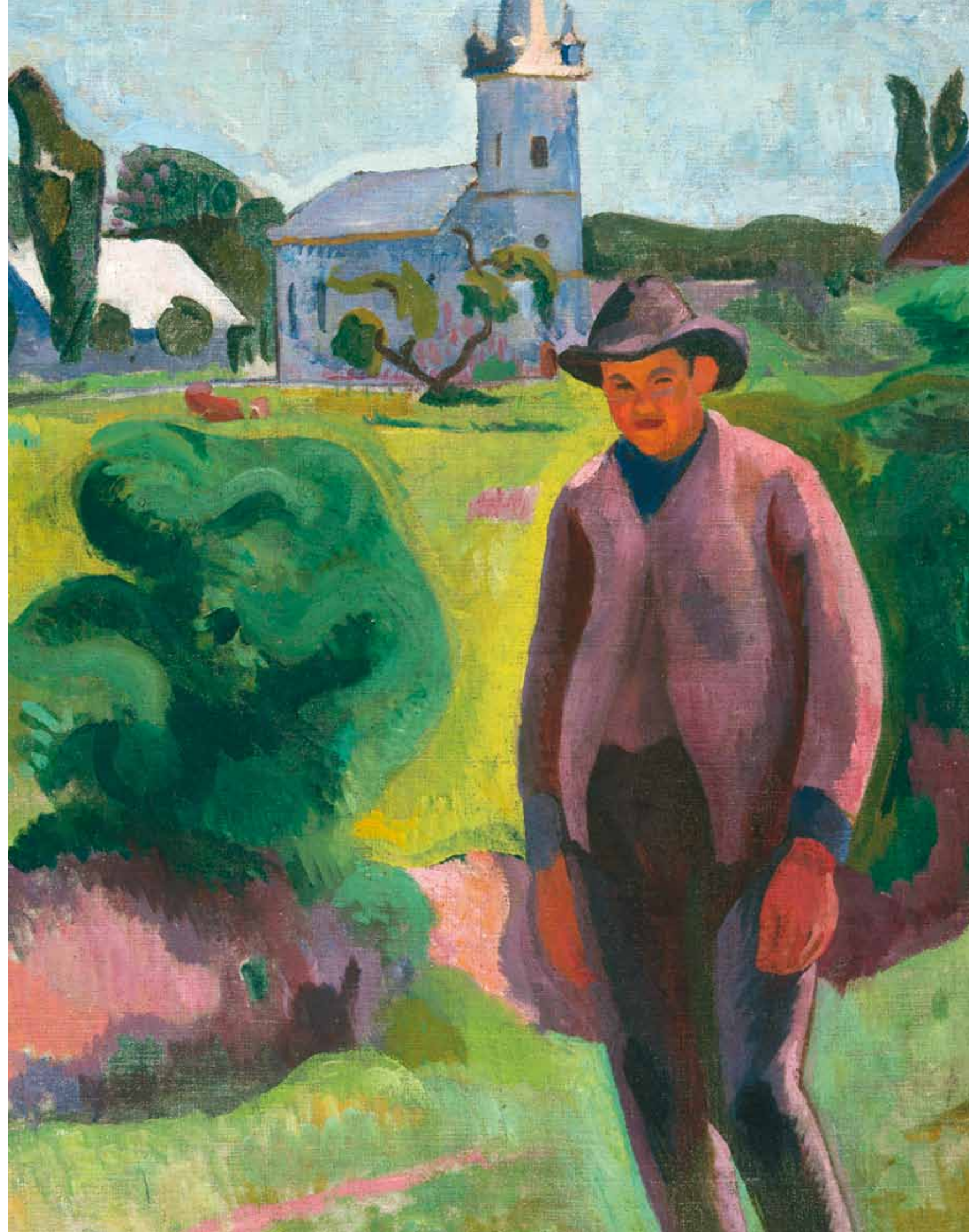
A kép háttérében a Nábrádi Református templom látható, előtérben pedig egy fiatal férfi alakja. Feltételezésünk szerint ő Kölcsey Ákos, Kölcsey Ferenc oldalági rokona, aki édesapjától örökölt 520 holdon gazdálkodott Nábrád területén, külső birtokosként. Az 1882-ben született földbirtokos és az 1884-es születésű Bornemisza Géza élete több szálon is kapcsolódott. Mindketten nemesi származásúak, előbbinek a Kölcsei, utóbbinak a Kecskeméti előnévvel. Összefűzte még őket a művészet szeretete is, Kölcsey Ákos nem csak Nábrádon, hanem Nagybányán is találkozhatott földijével, ahova a művésztelep meglátogatása céljából utazott. A dokumentumokkal nem bizonyítható hagyomány szerint Kölcsey Ákos támogatta Bornemisza párizsi útját.

Bornemisza, aki az 1908-as évig saját bevallása szerint csak vázlatokat készített ettől az évtől festi neós képeit, amelynek helyszínei egyrészt Nábrád (*Fák a vizes fűben*, 1908.) másrészt, Nagybánya (*Veresvíz utca Nagybányán*, 1909.; *Kilátás a hegyre*, 1909.) Bár a Nagybányai Hírlap még 1909. június 13 -i számában büszkén ír a festő kolozsvári tárlaton aratott sikeréről, ahova a kiállítás-sorozatot szervező Bölöni György hívta meg, de a következő évtől kezdve már nem a városban, nem mint Thorma és Réti kedvenc tanítványa, hanem Iványi Grünwald Bélát követve a kecskeméti művésztelepen él és alkot. A két művésztelep kapcsolatát bizonyítja Iványi Grünwald Béla nyílt levele, amely a Nagybánya 1912. május 30-i számában jelent meg és a jubileumi kiállítással kapcsolatos. „*Thorma János barátommal mindent elkövetünk, hogy a két kolónia (ti. a nagybányai és kecskeméti) érzésvilágát egymáshoz közelebb hozzuk és én úgy érzem, hogy ez a legteljesebben is sikerülni is fog.*” Az itt kifejtetteknek megfelelően a legtöbb kecskeméti „emigráns” részt vett ezen a kiállításon, többek között Bornemisza is több képével.

Bár Bornemisza Géza 1906-ban a neós forradalom kezdetén nem tartózkodott a kolónián, mégis a későbbi években társai stílusa hatására és nem kevésbé a párizsi Stein - szalon látogatása illetve a Matisse Akadémián végzett tanulmányai eredményeként ehhez a stílushoz kapcsolódott. A fenti képen a fauve-os jegyek dominálnak, elsősorban a vad intenzív színek, a neósokra oly jellemző vörös-rózsaszín a föld megfestésénél. Matisse hatását mutatja a háttérben a templom mellett álló két fa lombjának könnyed, lendületes megfestése, amely összhangban áll az előtérben lévő bokrok tömörebb megfogalmazásával. Az előtérben elhelyezett alak megfestésénél nem törekszik a teljes hitelességre, vonatkozik ez életkorának jelzésére és a végtagjai elnagyolt, valószínűleg befejezetlen megfogalmazására. Talán utóbbiak miatt nem szignálhatta képét a festő, aki ezt ebben az időszakban a legritkább esetben mulasztotta ezt el. A kép kompozíciója nagyon összetett, vonatkozik ez egyaránt a képen ábrázolt mozgásokra, valamint a kép elemeinek szerkesztésére. A fentiek alapján elmondhatjuk, hogy a festő korai neós korszakának egyik legszebb darabja és a Nagybányán kívül készült hasonló stílusú festmények egyik legfontosabbja.

Jurecskó László

művészettörténész, igazságügyi szakértő

Bornemisza Géza: Kilátás a hegyre, 1910 körül, magántulajdon

